

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์จังหวัดอุทัยธานี ครั้งนี้ แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางด้านสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์

สภาพทางด้านสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนพื้นที่นาทั้งหมด ลักษณะการถือครองพื้นที่ การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร หนี้สิน และแหล่งเงินกู้ รายละเอียด ดังนี้

1.1 สภาพทางด้านสังคม ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 67.8 เป็นเพศชาย และร้อยละ 32.2 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 41.1 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี รองลงมาร้อยละ 34.9 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 17.2 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป และร้อยละ 6.8 มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี โดยมีอายุสูงสุด 71 ปี ต่ำสุด 28 ปี เฉลี่ย 52.81 ปี ร้อยละ 70.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 14.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.6 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และร้อยละ 2.4 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 32.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2 ราย รองลงมาร้อยละ 26.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 ราย ร้อยละ 26.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 ราย และร้อยละ 15.1 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 รายขึ้นไป โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 6.0 ราย ต่ำสุด 1.0 ราย เฉลี่ย 3.27 ราย ร้อยละ 64.4 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2 ราย รองลงมา ร้อยละ 24.0 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3 ราย และร้อยละ 11.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 4 รายขึ้นไป โดยมีแรงงานสูงสุด 5.0 ราย ต่ำสุด 1.0 ราย เฉลี่ย 2.45 ราย (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 สภาพทางด้านสังคมของเกษตรกร

n = 146		
สภาพทางด้านสังคมของเกษตรกร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	99	67.8
หญิง	47	32.2
2. อายุ (ปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40	10	6.8
41 – 50	51	34.9
51 – 60	60	41.1
61 ขึ้นไป	25	17.2
อายุสูงสุด 71.0 ต่ำสุด 28.0 เฉลี่ย 52.81 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.34		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	103	70.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	21	14.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	17	11.6
อนุปริญญา/ปวส.	5	2.4
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (ราย)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2	47	32.2
3	39	26.7
4	38	26.0
5 ขึ้นไป	22	15.1
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 6.0 ต่ำสุด 1.0 เฉลี่ย 3.27 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.18		
5. จำนวนแรงงานในครัวเรือน (ราย)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2	94	64.4
3	35	24.0
4 รายขึ้นไป	17	11.6
จำนวนแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 5.0 ต่ำสุด 1.0 เฉลี่ย 2.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76		

1.2 สภาพทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 30.8 มีพื้นที่นาระหว่าง 21 – 30 ไร่ รองลงมาร้อยละ 29.4 มีพื้นที่นาค่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ไร่ ร้อยละ 19.9 มีพื้นที่นาระหว่าง 31 – 40 ไร่ ร้อยละ 11.0 มีพื้นที่นาระหว่าง 41 – 50 ไร่ และร้อยละ 8.9 มีพื้นที่นา 51 ไร่ขึ้นไป โดยมีพื้นที่นาสูงสุด 110.0 ไร่ ต่ำสุด 5.0 เฉลี่ย 31.66 ไร่ ร้อยละ 51.4 ลักษณะการถือครองเป็นของตนเองทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 27.4 เป็นของตนเองและเช่าบางส่วน และร้อยละ 21.2 เป็นพื้นที่เช่าทั้งหมด ร้อยละ 100 เป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร โดยร้อยละ 89.0 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์/ร.ก.ส. รองลงมาร้อยละ 67.1 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 49.3 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 38.4 เป็นสมาชิกกลุ่มธรรมชาติ ร้อยละ 20.3 เป็นสมาชิก กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์ ร้อยละ 11.6 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และร้อยละ 6.2 เป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม ร้อยละ 95.9 มีหนี้สิน และร้อยละ 4.1 ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 66.4 กู้เงินจาก ร.ก.ส. รองลงมาร้อยละ 50.0 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 32.9 กู้เงินจากสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 7.5 กู้เงินจากญาติพี่น้อง และร้อยละ 1.4 กู้เงินจากแหล่งอื่น ๆ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 สภาพทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

n = 146		
สภาพทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. พื้นที่นา (ไร่)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20	43	29.4
21 – 30	45	30.8
31 – 40	29	19.9
41 – 50	16	11.0
51 ขึ้นไป	13	8.9
พื้นที่นาสูงสุด 110.0 ต่ำสุด 5.0 เฉลี่ย 31.66 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 16.75		
2. ลักษณะการถือครองพื้นที่		
ของตนเองทั้งหมด	75	51.4
เช่าทั้งหมด	31	21.2
ของตนเองและเช่าบางส่วน	40	27.4

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 146		
สภาพทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
3. การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร		
เป็น (ตอบมากกว่า 1 คำตอบ)	146	100.0
กลุ่มเกษตรกร	72	49.3
กลุ่มออมทรัพย์	98	67.1
กลุ่มกิจกรรม	9	6.2
กลุ่มสหกรณ์/ธ.ก.ส.	127	89.0
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	17	11.6
กลุ่มธรรมชาติ	56	38.4
กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์	30	20.3
4. หนี้สิน		
มี	140	95.9
ไม่มี	6	4.1
5. แหล่งเงินทุน (ตอบมากกว่า 1 คำตอบ)		
สหกรณ์การเกษตร	48	32.9
ธ.ก.ส.	97	66.4
ญาติพี่น้อง	11	7.5
กองทุนหมู่บ้าน	73	50.0
อื่นๆ	2	1.4

ตอนที่ 2 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์

ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์กำหนดข้อคำถามทั้งหมด 12 ข้อ โดยให้คะแนนคือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน และตอบผิดได้ 0 คะแนน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 มีความรู้ในเรื่อง การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด) เป็นหลักการทำเกษตรอินทรีย์ การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ควรมีการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพและวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ควรมีการ

วิเคราะห์สารพิษตกค้างในดินและน้ำ การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ควรเลือกพื้นที่ให้ห่างจาก โรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งน้ำที่ไม่มีการปนเปื้อนโลหะหนักและห่างจากถนนใหญ่ พอประมาณ มาตรฐานการรับรองเป็นการรับรองขบวนการผลิตตั้งแต่การคัดเลือกพื้นที่พันธุ์ข้าว การเตรียมดิน การจัดการควบคุมความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดการน้ำ ระบบการทำฟาร์ม การควบคุมวัชพืช การป้องกันโรคแมลง การจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว และการเก็บรักษา ผลผลิต พันธุ์ข้าวที่นิยมใช้ในการผลิตข้าวอินทรีย์ในปัจจุบัน คือ ข้าวหอมมะลิ 105 และ กข 15 และการเก็บเกี่ยวข้าวแล้วตากสุ่มซังในนาข้าวไม่เกิน 3 วันที่มีแดดออก จะได้ข้าวที่มีคุณภาพการสี และความชื้นไม่เกิน 14 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาร้อยละ 88.4 มีความรู้ในเรื่อง การผลิตข้าวหอมมะลิ อินทรีย์ที่ดีไม่ควรเผาตอซัง ฟางข้าว แต่ให้ไถกลบ การผลิตข้าวหอมมะลิที่ดีควรทำการหว่านปุ๋ย พืชสด และไถกลบ และร้อยละ 87.0 มีความรู้ในเรื่อง การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์จะไม่ใช้ สารเคมีในการป้องกัน/กำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว และ การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์จะไม่ใช้ สารเคมีในการป้องกัน/กำจัดวัชพืชในนาข้าว และร้อยละ 100.0 ไม่มีความรู้ในเรื่อง การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ควรมีการตรวจรับรองมาตรฐาน (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ของเกษตรกร

รายการ	การตอบตามหลักวิชาการ	
	ถูก	ผิด
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
1. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด) เป็นหลักการทำ เกษตรอินทรีย์	146 (100.0)	0 (0.0)
2. การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์จะไม่ใช้สารเคมีในการ ป้องกัน/กำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว	127 (87.0)	19 (13.0)
3. การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์จะไม่ใช้สารเคมีในการ ป้องกัน/กำจัดวัชพืชในนาข้าว	127 (87.0)	19 (13.0)
4. การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ที่ดีไม่ควรเผาตอซัง ฟาง ข้าว แต่ให้ไถกลบ	129 (88.4)	17 (11.6)
5. การผลิตข้าวหอมมะลิที่ดีควรทำการหว่านปุ๋ยพืชสด และ ไถกลบ	129 (88.4)	17 (11.6)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	การตอบตามหลักวิชาการ	
	ถูก	ผิด
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
6. การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ควรมีการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพและวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงบำรุงดิน	146 (100.0)	0 (0.0)
7. การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ควรมีการวิเคราะห์สารพิษตกค้างในดินและน้ำ	146 (100.0)	0 (0.0)
8. การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ควรเลือกพื้นที่ให้ห่างจากโรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งน้ำที่ไม่มีการปนเปื้อนโลหะหนักและห่างจากถนนใหญ่พอสมควร	146 (100.0)	0 (0.0)
9. มาตรฐานการรับรองเป็นการรับรองขบวนการผลิตตั้งแต่การคัดเลือกพื้นที่พันธุ์ข้าว การเตรียมดิน การจัดการควบคุมความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดการน้ำ ระบบการทำฟาร์ม การควบคุมวัชพืช การป้องกันโรคแมลง การจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว และการเก็บรักษาผลผลิต	146 (100.0)	0 (0.0)
10. พันธุ์ข้าวที่นิยมใช้ในการผลิตข้าวอินทรีย์ในปัจจุบัน คือ ข้าวหอมมะลิ 105 และ กข 15	146 (100.0)	0 (0.0)
11. การเก็บเกี่ยวข้าวแล้วตากสุ่มซังในนาข้าวไม่เกิน 3 วันที่มีแดดออก จะได้ข้าวที่มีคุณภาพการสีและความชื้นไม่เกิน 14 เปอร์เซ็นต์	146 (100.0)	0 (0.0)

ตอนที่ 3 เจตคติในการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ของเกษตรกร

เจตคติในการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ของเกษตรกรพบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีเจตคติในการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.45) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า เกษตรกรมีเจตคติในการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 ประเด็น ได้แก่ ข้าวอินทรีย์ คือ พื้นที่นาข้าวอินทรีย์จะต้องไม่เผาตอซัง ฟางข้าว และเศษซากพืช รวมทั้งควรวาวัสดุอินทรีย์ ให้ธาตุอาหารเพียงพอต่อความต้องการสำหรับการเจริญเติบโตของข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.89) ข้าวที่ผลิตโดยกระบวนการผลิตจะต้องหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีและสารสังเคราะห์ทางเคมีทุกชนิด และขั้นตอนการผลิตต้องควบคุมทุกขั้นตอน (ค่าเฉลี่ย 4.87) พันธุ์ข้าวที่นิยมใช้ในการผลิตข้าวอินทรีย์ในปัจจุบัน คือ ข้าวหอมมะลิ 105 และ กข 15 และ ระบบทำฟาร์ม การผลิตข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์นั้น กิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ทั้งการปลูกและเลี้ยงสัตว์ ควรจะต้องเป็นแบบเกษตรอินทรีย์ด้วยทั้งหมด (ค่าเฉลี่ย 4.73) จำนวนเท่ากันทั้ง 2 ประเด็น ระบบทำฟาร์ม การผลิตข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์นั้น กิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ทั้งการปลูกและเลี้ยงสัตว์ ควรจะต้องเป็นแบบเกษตรอินทรีย์ด้วยทั้งหมด (ค่าเฉลี่ย 4.62) อายุกล้าที่เหมาะสมในการปักดำ อยู่ระหว่าง 25 -30 วัน (ค่าเฉลี่ย 4.58) เมล็ดพันธุ์พืชที่เหมาะสมในการทำปุ๋ยพืชสดสำหรับการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์คือ ถั่วเขียว และ โสนอัฟริกัน (ค่าเฉลี่ย 4.55) และ จำนวนต้นกล้าที่ใช้ในการปักดำคือ 3 - 5 ต้น/กอ (ค่าเฉลี่ย 4.21) และมีความคิดเห็นในระดับมากจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวตกกล้าประมาณ 7 กิโลกรัมต่อพื้นที่ปักดำ 1 ไร่ (ค่าเฉลี่ย 3.68) และการป้องกันโรคที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์ข้าวควรนำเมล็ดข้าวแช่ในสารละลายจุลินทรีย์ (จุลินทรีย์ 1 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร) เป็นเวลา 20 ชั่วโมง แล้วล้างด้วยน้ำก่อนนำไปปลูก (ค่าเฉลี่ย 3.62) (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 การประเมินระดับเจตคติในการผลิตข้าวหอมมะลินิรภัยของเกษตรกร

n = 146

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					แปล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
1. พันธุ์ข้าวที่นิยมใช้ในการผลิตข้าวอินทรีย์ในปัจจุบัน คือ ข้าวหอมมะลิ 105 และ กข 15	120 (82.2)	12 (8.2)	14 (9.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	มากที่สุด
2. การป้องกันโรคที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์ข้าวควรนำเมล็ดข้าวแช่ในสารละลายยูนีส (ยูนีส 1 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร) เป็นเวลา 20 ชั่วโมง แล้วล้างด้วยน้ำก่อนนำไปปลูก	31 (21.2)	38 (26.0)	69 (47.3)	6 (4.1)	2 (1.4)	มาก
3. ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวตกกล้าประมาณ 7 กิโลกรัมต่อพื้นที่ปลูก 1 ไร่	57 (39.0)	35 (24.0)	28 (19.2)	3 (2.1)	23 (15.7)	มาก
4. อายุกล้าที่เหมาะสมในการปักดำอยู่ระหว่าง 25 -30 วัน	90 (61.6)	51 (34.9)	5 (3.5)	0 (0.0)	0 (0.0)	มากที่สุด
5. จำนวนต้นกล้าที่ใช้ในการปักดำคือ 3 - 5 ต้น/กอ	62 (42.5)	53 (36.3)	31 (21.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 146

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					แปล			
	มาก	ปาน	น้อย	น้อยที่สุด	X				
	มากที่สุด	กลาง	จำนวน	จำนวน					
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	
6. สำหรับวิธีให้น้ำตามใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมคือ 15 – 20 กก./ไร่	101 (69.2)	34 (23.3)	11 (7.5)	0 (0.0)	4.62	0.62	มากที่สุด		
7. พื้นที่นาข้าวอินทรีย์จะต้องไม่เผาตอซัง ฟางข้าว และเศษซากพืช รวมทั้งควรหาวัสดุอินทรีย์ให้ธาตุอาหารเพียงพอต่อการ	131 (89.7)	14 (9.6)	1 (0.7)	0 (0.0)	4.89	0.34	มากที่สุด		
สำหรับการเจริญเติบโตของข้าว									
8. เมล็ดพันธุ์พืชที่เหมาะสมในการทำปุ๋ยพืชสดสำหรับการผลิตข้าวหอมมะลิ	85 (58.2)	56 (38.4)	5 (3.4)	0 (0.0)	4.55	0.56	มากที่สุด		
อินทรีย์คือ ถั่วเขียว และโสนอัฟริกัน									
9. ระบบทำฟาร์ม การผลิตข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์นั้น กิจกรรมทาง	121 (82.9)	12 (8.2)	11 (7.5)	2 (1.4)	4.73	0.66	มากที่สุด		
การเกษตรในพื้นที่ทั้งการปลูกและเลี้ยงสัตว์ ควรจะต้องเป็นแบบเกษตร									
อินทรีย์ด้วยทั้งหมด									

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 146

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					S.D.	ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
10.ข้าวอินทรีย์ คือ ข้าวที่ผลิตโดยในกระบวนการผลิตจะต้องหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีและสารสังเคราะห์ทางเคมีทุกชนิด และขั้นตอนการผลิตต้องควบคุมทุกขั้นตอน	132 (90.4)	9 (6.2)	5 (3.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.87	มากที่สุด
เฉลี่ย						4.45	มากที่สุด

ตอนที่ 4 การปฏิบัติของเกษตรกรในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกร

การปฏิบัติของเกษตรกรในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกรประกอบด้วย

1) การปฏิบัติในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ได้แก่ ประสิทธิภาพในการทำนา พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ ลักษณะดิน วิธีการเตรียมดิน การไถกลบตอซัง แหล่งน้ำทางการเกษตร 2) การปลูก ได้แก่ ช่วงเดือนที่ปลูกข้าว อัตราการใช้กล้า อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์นาดำ อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์นาหว่าน แหล่งพันธุ์ วิธีการเตรียมเมล็ดพันธุ์ 3) การดูแลรักษา ได้แก่ ชนิดปุ๋ยที่ใช้ วิธีการใส่ปุ๋ย การกำจัดโรค แมลง วัชพืช และสัตว์ศัตรูพืช การตัดพันธุ์ปนข้าว 4) การเก็บเกี่ยว ได้แก่ วิธีการเก็บเกี่ยวข้าว ระยะการเก็บเกี่ยว การตากข้าวเพื่อลดความชื้น และ 5) การได้รับการอบรม ได้แก่ การได้รับการอบรม และการติดตามให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ รายละเอียดดังนี้

4.1 การปฏิบัติในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 29.5 มี

ประสิทธิภาพในการทำนาระหว่าง 31 – 40 ปี รองลงมา ร้อยละ 26.0 มีประสิทธิภาพในการทำนาระหว่าง 21 – 30 ปี ร้อยละ 20.5 มีประสิทธิภาพในการทำนาดำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี ร้อยละ 17.8 มีประสิทธิภาพในการทำนาระหว่าง 41 – 50 ปี และร้อยละ 6.2 มีประสิทธิภาพในการทำนา 51 ปีขึ้นไป โดยมีประสิทธิภาพในการทำนาสูงสุด 60.0 ปี ต่ำสุด 3.0 ปี เฉลี่ย 32.55 ปี ร้อยละ 34.9 มีพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ระหว่าง 11 – 20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 32.2 มีพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ระหว่าง 21 – 30 ไร่ ร้อยละ 21.9 มีพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ ร้อยละ 6.2 มีพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ระหว่าง 31 – 40 ไร่ และร้อยละ 4.8 มีพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ 41 ไร่ขึ้นไป โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์สูงสุด 55.0 ไร่ ต่ำสุด 3.0 ไร่ เฉลี่ย 21.33 ไร่ ร้อยละ 94.5 ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย รองลงมา ร้อยละ 3.4 เป็นดินร่วน และร้อยละ 2.1 เป็นดินเหนียว ร้อยละ 52.1 ใช้แรงงานสัตว์ ร้อยละ 46.6 ไถโดยเครื่องจักรกล และร้อยละ 1.4 ใช้เครื่องจักรกลและแรงงานคน ร้อยละ 91.8 มีการไถกลบตอซัง และร้อยละ 8.2 ไม่ไถกลบตอซัง ร้อยละ 94.5 อาศัยแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และร้อยละ 5.5 แหล่งน้ำอื่น ๆ (ตารางที่ 4.5)

4.2 การปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 50.7 ปลูกข้าวในช่วงเดือนมิถุนายน รองลงมา

ร้อยละ 42.5 ปลูกข้าวในเดือนกรกฎาคม และร้อยละ 6.8 ปลูกข้าวในเดือนสิงหาคม ร้อยละ 56.2 ไม่ใช้ต้นกล้า รองลงมา ร้อยละ 30.2 ใช้ต้นกล้าระหว่าง 3 – 5 ต้นต่อจับ ร้อยละ 7.5 ใช้ต้นกล้า 4 ต้นต่อจับ และร้อยละ 6.1 ใช้ต้นกล้า 3 ต้นต่อจับ สำหรับนาดำพบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.7 ใช้เมล็ดพันธุ์ 7 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 45.3 ใช้เมล็ดพันธุ์ 8 กิโลกรัมต่อไร่ ขึ้นไป โดยใช้เมล็ดพันธุ์สูงสุด 9 กิโลกรัมต่อไร่ ต่ำสุด 7 กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ย 7.47 กิโลกรัมต่อไร่ และนาหว่านพบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.5 ใช้เมล็ดพันธุ์ 20 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 25.6 ใช้เมล็ดพันธุ์ 18

กิโกรัมต่อไร่ และร้อยละ 15.9 ใช้เมล็ดพันธุ์ 15 กิโลกรัมต่อไร่ โดยใช้เมล็ดพันธุ์สูงสุด 20 กิโลกรัมต่อไร่ ต่ำสุด 15 กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ย 18.70 กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 82.9 แหล่งพันธุ์มาจาก ศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ข้าว และร้อยละ 17.1 มาจากการเก็บพันธุ์ด้วยตนเอง ร้อยละ 41.8 เตรียมเมล็ด โดยการแช่น้ำ รองลงมาร้อยละ 28.8 ไม่ระบุการเตรียมเมล็ดพันธุ์ ร้อยละ 18.5 เตรียมเมล็ดพันธุ์จาก ศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ข้าว ร้อยละ 6.8 เตรียมเมล็ดพันธุ์โดยการทำความสะอาด และร้อยละ 4.1 เตรียมเมล็ดพันธุ์โดยการเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์เอง (ตารางที่ 4.5)

4.3 การดูแลรักษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 76.7 ใช้ปุ๋ยหมัก รองลงมาร้อยละ 45.9 ใช้ ปุ๋ยพืชสด ร้อยละ 21.2 ใช้ปุ๋ยคอก ร้อยละ 16.4 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และร้อยละ 14.4 ใช้ปุ๋ยอื่น ๆ (ปุ๋ย ชีวภาพ) ร้อยละ 66.4 ใส่ปุ๋ยก่อนปลูก รองลงมาร้อยละ 18.5 ใส่ปุ๋ยช่วงข้าวแตกกอ และร้อยละ 15.1 ใส่ปุ๋ยหนึ่งเดือนหลังปลูก ร้อยละ 50.0 กำจัดด้วยวิธีเขตรกรรม รองลงมาร้อยละ 34.2 ด้วยมือ และ ร้อยละ 15.8 กำจัดโดยใช้สมุนไพร ร้อยละ 93.8 มีการตัดพันธุ์ปนข้าว และร้อยละ 6.2 ไม่มีการตัด พันธุ์ปนข้าว (ตารางที่ 4.5)

4.4 การเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 97.3 เก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้เครื่องจักรกล และ ร้อยละ 2.7 เก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้แรงงานราย ร้อยละ 59.6 เก็บเกี่ยวข้าวต่ำกว่าหรือเท่ากับ 120 วัน รองลงมาร้อยละ 14.4 เก็บเกี่ยวข้าวระหว่าง 131 – 140 วัน ร้อยละ 10.3 เก็บเกี่ยวข้าวระหว่าง 121 – 130 วัน ร้อยละ 8.9 เก็บเกี่ยวข้าวระหว่าง 141 – 150 วัน และร้อยละ 6.8 เก็บเกี่ยวข้าว 151 วันขึ้นไป โดยมีระยะการเก็บเกี่ยวสูงสุด 180 วัน ต่ำสุด 118 วัน เฉลี่ย 129.06 วัน ร้อยละ 68.5 มีการตากข้าว เพื่อลดความชื้น และร้อยละ 31.5 ไม่มีการตากข้าวเพื่อลดความชื้น (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 การปฏิบัติในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกร

n = 146		
การปฏิบัติในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
<u>การปฏิบัติในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์</u>		
1. ประสบการณ์ในการทำนา (ปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20	30	20.5
21 – 30	38	26.0
31 – 40	43	29.5
41 ขึ้นไป	35	24.0
ประสบการณ์ในการทำนาสูงสุด 60.0 ต่ำสุด 3.0 เฉลี่ย 32.55 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.38		

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 146		
การปฏิบัติในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2. พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10	32	21.9
11 – 20	51	34.9
21 – 30	47	32.2
31 ขึ้นไป	16	11.0
พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์สูงสุด 55.0 ต่ำสุด 3.0 เฉลี่ย 21.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.33		
3. ลักษณะดิน		
ดินเหนียว	3	2.1
ดินร่วน	5	3.4
ดินร่วนปนทราย	138	94.5
4. วิธีการเตรียมดิน		
ไถโดยเครื่องจักรกล	68	46.6
แรงงานสัตว์	76	52.1
เครื่องจักรกลและแรงงานคน	2	1.4
5. การไถกลบตอซัง		
ไถกลบตอซัง	134	91.8
ไม่ไถกลบตอซัง	12	8.2
6. แหล่งน้ำทางการเกษตร		
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	138	94.5
แหล่งน้ำอื่น ๆ	8	5.5
<u>การปลูก</u>		
7. ช่วงเดือนที่ปลูกข้าว		
มิถุนายน	74	50.7
กรกฎาคม	62	42.5
สิงหาคม	10	6.8

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 146		
การปฏิบัติในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
8. อัตราการใช้กล้า (ต้น/จับ)		
ไม่ใช้ต้นกล้า	82	56.2
3	9	6.1
4	11	7.5
3 - 5	44	30.2
9. อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์นาหว่าน (กก./ไร่)		
15	13	15.9
18	21	25.6
20	48	58.5
สูงสุด 20.0 ต่ำสุด 15.0 เฉลี่ย 18.70 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.82		
10. อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์นาดำ (กก./ไร่)		
7	35	54.7
8	28	43.8
9	1	1.5
สูงสุด 9 ต่ำสุด 7 เฉลี่ย 7.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54		
11. แหล่งพันธุ์		
เก็บพันธุ์ด้วยตนเอง	25	17.1
ศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ข้าว	121	82.9
12. วิธีการเตรียมเมล็ดพันธุ์		
ไม่ระบุ	42	28.8
แช่น้ำ	61	41.8
จากศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ข้าว	27	18.5
ทำความสะอาด	10	6.8
เก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์เอง	6	4.1

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 146		
การปฏิบัติในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
<u>การดูแลรักษา</u>		
13. ชนิดปุ๋ยที่ใช้ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ปุ๋ยคอก	31	21.2
ปุ๋ยหมัก	112	76.7
ปุ๋ยพืชสด	67	45.9
ปุ๋ยอินทรีย์	24	16.4
อื่น ๆ (ปุ๋ยชีวภาพ)	21	14.4
14. วิธีการใส่ปุ๋ย		
ก่อนปลูก	97	66.4
ช่วงข้าวแตกกอ	27	18.5
หนึ่งเดือนหลังปลูก	22	15.1
15. การกำจัดโรค แมลง วัชพืช และสัตว์ศัตรูข้าว		
ด้วยมือ	50	34.2
เขตกรรม	73	50.0
ใช้สมุนไพร	23	15.8
16. การตัดพันธุ์ปนข้าว		
มีการตัดพันธุ์ปนข้าว	137	93.8
ไม่มีการตัดพันธุ์ปนข้าว	9	6.2
<u>การเก็บเกี่ยว</u>		
17. วิธีการเก็บเกี่ยวข้าว		
แรงงานคนเกี่ยววางราย	4	2.7
เครื่องจักรกล	142	97.3

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 146

การปฏิบัติในการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
18. ระยะการเก็บเกี่ยว (วัน)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 120	87	59.6
121 – 130	15	10.3
131 – 140	21	14.4
141 – 150	13	8.9
151 ขึ้นไป	10	6.8
ระยะการเก็บเกี่ยวสูงสุด 180.0 ต่ำสุด 118.0 เฉลี่ย 129.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.49		
19. การตากข้าวเพื่อลดความชื้น		
มีการตากข้าวเพื่อลดความชื้น	100	68.5
ไม่มีการตากข้าวเพื่อลดความชื้น	46	31.5

4.5 ผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ ประกอบด้วย ผลผลิตและวิธีการจำหน่ายได้แก่ผลผลิตข้าว การจำหน่ายข้าวหอมมะลินทรีย์ ราคาที่จำหน่าย วิธีการจำหน่ายผลผลิตข้าว รายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์ ต้นทุนการผลิตข้าวนาดี และต้นทุนการผลิตข้าวนาหวาน พบว่าเกษตรกรร้อยละ 54.8 ได้ผลผลิตข้าวระหว่าง 401 – 500 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 29.5 ผลผลิตข้าวต่ำกว่าหรือเท่ากับ 400 กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 14.4 ผลผลิตข้าวระหว่าง 501 – 600 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 1.4 ผลผลิตข้าวตั้งแต่ 601 กิโลกรัมต่อไร่ ขึ้นไป โดยได้ผลผลิตข้าวสูงสุด 611.0 กิโลกรัมต่อไร่ ต่ำสุด 300.0 กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ย 467.21 กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 97.9 มีการจำหน่ายข้าวหอมมะลินทรีย์ และร้อยละ 2.1 ไม่มีการจำหน่ายข้าวหอมมะลินทรีย์ ร้อยละ 50.7 จำหน่ายข้าวราคา 6.51 บาทต่อกิโลกรัมขึ้นไป และ ร้อยละ 49.3 จำหน่ายข้าวในราคาต่ำกว่าหรือเท่ากับ 6.50 บาทต่อกิโลกรัม โดยราคาจำหน่ายสูงสุด 8.00 บาทต่อกิโลกรัม ต่ำสุด 5.50 บาทต่อกิโลกรัม เฉลี่ย 6.52 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 45.2 จำหน่ายให้กับกลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ รองลงมาร้อยละ 37.0 จำหน่ายให้โรงสีข้าว ร้อยละ 17.1 จำหน่ายให้กับอื่น ๆ เช่น โรงสีที่เข้าร่วมโครงการ และร้อยละ 0.7 จำหน่ายให้พ่อค้ามารับซื้อ ร้อยละ 61.0 มีรายได้จากการจำหน่ายข้าวอินทรีย์ 3,001 บาทขึ้นไปต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 29.5 มีรายได้ระหว่าง 2,501 – 3,000 บาทต่อไร่ และร้อยละ 9.5 มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2,500 บาทต่อไร่ โดยมีรายได้สูงสุด

3,940.95 บาทต่อไร่ ต่ำสุด 1,800 บาทต่อไร่ และเฉลี่ย 3,041.90 บาทต่อไร่ สำหรับรายได้จากการผลิตข้าวหอมมะลินิทรีย์ต่อปีพบว่า เกษตรกรร้อยละ 55.5 มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 35.6 มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาทต่อปี และร้อยละ 8.9 มีรายได้ 100,001 บาทต่อปีขึ้นไป (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิตข้าวหอมมะลินิทรีย์ของเกษตรกร

n = 146		
ผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิต ข้าวหอมมะลินิทรีย์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ผลผลิตข้าว (กก./ไร่)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 400	43	29.5
401 – 500	80	54.8
501 – 600	21	14.4
601 ขึ้นไป	2	1.4
ผลผลิตสูงสุด 611.0 ต่ำสุด 300.0 เฉลี่ย 467.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 67		
2. การจำหน่ายข้าวหอมมะลินิทรีย์		
ไม่มีการจำหน่ายข้าวหอมมะลินิทรีย์	3	2.1
มีการจำหน่ายข้าวหอมมะลินิทรีย์	143	97.9
3. ราคาที่จำหน่าย (บาท/กก.)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 6.50	72	49.3
6.51 ขึ้นไป	74	50.7
ราคาสูงสุด 8.00 ต่ำสุด 5.50 เฉลี่ย 6.52 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30		
4. วิธีการจำหน่ายผลผลิตข้าว		
ให้กับกลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์	66	45.2
โรงสีข้าว	54	37.0
พ่อค้ามารับซื้อ	1	0.7
อื่น ๆ โรงสีที่เข้าร่วมโครงการ	25	17.1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 146		
ผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิต ข้าวหอมมะลิอินทรีย์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
5. รายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์ (บาท/ไร่)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2,500	14	9.5
2,501 – 3,000	43	29.5
3,001 ขึ้นไป	89	61.0
รายได้สูงสุด 3,940.95 ค่าสุด 1,800 เฉลี่ย 3,041.90 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 430.50		
6. รายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์ (บาท/ปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 50,000	52	35.6
50,001 – 100,000	81	55.5
100,001 ขึ้นไป	13	8.9
รายได้สูงสุด 186,560.0 ค่าสุด 5,400.0 เฉลี่ย 63,913.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 31,609.75		

4.6 ต้นทุนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ประกอบด้วย ต้นทุนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์โดยนาคำและนาหวาน พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตจากการทำนาคำต่อไร่ 1,660 บาท สูงสุด 2,080 บาท และเฉลี่ย 1,910.48 บาท สำหรับนาหวานพบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตจากการทำนาหวานต่อไร่ 1,500 บาท สูงสุด 1,880 บาท และเฉลี่ย 1,639.05 บาท (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ต้นทุนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกร

ต้นทุนข้าวหอมมะลิอินทรีย์	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
<u>นาคำ</u>				
1. ค่าแรงงานนาคำ				
1.1 ค่าเตรียมดิน	300	400	337.71	36.12
1.2 ค่าปลูก	400	500	440.98	42.34
1.3 ค่าดูแลรักษา	200	100	154.10	50.25
1.4 ค่าเก็บเกี่ยว	500	450	462.30	21.71
2. ค่าวัสดุนาคำ				
2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	100	120	108.85	10.02
2.2 ค่าปุ๋ยอินทรีย์	200	300	233.77	31.63
2.3 ค่าสารชีวภัณฑ์	100	50	69.52	20.61
2.4 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	50	150	76.39	25.95
รวม	1,660	2,080	1,910.48	119.10
<u>นาหว่าน</u>				
1. ค่าแรงงาน				
1.1 ค่าเตรียมดิน	300	300	333.33	22.08
1.2 ค่าปลูก	50	200	78.77	29.55
1.3 ค่าดูแลรักษา	100	200	178.77	32.88
1.4 ค่าเก็บเกี่ยว	400	450	422.22	21.62
2. ค่าวัสดุ				
2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	200	300	263.53	29.83
2.2 ค่าปุ๋ยอินทรีย์	200	300	224.59	26.21
2.3 ค่าสารชีวภัณฑ์	50	100	68.57	19.57
2.4 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	45	100	61.41	17.12
รวม	1,500	1,880	1,639.05	83.96

4.7 การได้รับการฝึกอบรม ประกอบด้วย การได้รับการฝึกอบรมและการติดตามให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 45.9 ได้รับการอบรม 5 ครั้งต่อปี รองลงมาร้อยละ

29.5 ได้รับการอบรม 4 ครั้งต่อปี ร้อยละ 15.8 ได้รับการอบรม 3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 6.2 ได้รับการอบรม 2 ครั้งต่อปี และร้อยละ 1.3 ได้รับการอบรม 6 ครั้งต่อปี และ 10 ครั้งต่อปี จำนวนเท่ากันทั้ง 2 ประเด็น โดยได้รับการอบรมสูงสุด 10.0 ครั้งต่อปี ต่ำสุด 2.0 ครั้งต่อปี เฉลี่ย 4.29 ครั้งต่อปี ร้อยละ 100.0 ได้รับการติดตามและให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 การได้รับการฝึกอบรมของเกษตรกร

n = 146		
ผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิต ข้าวหอมมะลิอินทรีย์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. การได้รับการฝึกอบรม (ครั้ง/ปี)		
2	9	6.2
3	23	15.8
4	43	29.5
5 ขึ้นไป	71	48.5
ได้รับการอบรมสูงสุด 10.0 ต่ำสุด 2.0 เฉลี่ย 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.16		
2. การติดตามและให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่		
มีการติดตามและให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่	146	100.0

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกร

ปัญหา อุปสรรคในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกรประกอบด้วยปัญหาในการเตรียมดิน น้ำ การทำปุ๋ยอินทรีย์ การป้องกันกำจัดวัชพืช และโรค แมลง ศัตรูศัตรูข้าว รายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 87.0 ไม่มีปัญหาในการเตรียมดิน มีเพียงเกษตรกรร้อยละ 13.0 ที่มีปัญหาในการเตรียมดิน โดยระบุสาเหตุของปัญหา คือ ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ร้อยละ 81.5 มีปัญหาเรื่องน้ำโดยมีสาเหตุมาจากฝนทิ้งช่วง ขาดแคลนแหล่งน้ำ มีเพียงร้อยละ 18.5 ที่ไม่ประสบปัญหาเรื่องน้ำ เกษตรกรร้อยละ 99.3 ไม่มีปัญหาเรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์ มีเพียงเกษตรกรร้อยละ 0.7 ประสบปัญหาในเรื่องนี้ โดยมีสาเหตุมาจากวัสดุหาซื้อได้

ยาก เกษตรกรร้อยละ 96.6 ไม่มีปัญหาในเรื่องการป้องกันกำจัดวัชพืช มีเพียงเกษตรกรร้อยละ 3.4 มีปัญหาในเรื่องวัชพืชมีมาก และพบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.3 ไม่มีปัญหาในเรื่องโรค แมลง และ สัตว์ศัตรูข้าว มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 0.7 มีปัญหาในเรื่องหอยเชอรี่จำนวนมาก (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ปัญหาในการผลิตข้าวหอมมะลินิทรีย์ของเกษตรกร

n = 146

ปัญหาในการผลิตข้าวหอมมะลินิทรีย์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. การเตรียมดิน		
ไม่มีปัญหา	127	87.0
มีปัญหา (ฝนไม่ตกตามฤดูกาล)	19	13.0
2. น้ำ		
ไม่มีปัญหา	27	18.5
มีปัญหา (ฝนทิ้งช่วง, ขาดแคลนแหล่งน้ำ)	119	81.5
3. การทำปุ๋ยอินทรีย์		
ไม่มีปัญหา	145	99.3
มีปัญหา (วัสดุหาซื้อยาก)	1	0.7
4. การป้องกันกำจัดวัชพืช		
ไม่มีปัญหา	141	96.6
มีปัญหา (วัชพืชมีมาก)	5	3.4
5. ปัญหาเรื่องโรค แมลง และสัตว์ศัตรูข้าว		
ไม่มีปัญหา	145	99.3
มีปัญหา (หอยเชอรี่จำนวนมาก)	1	0.7

2. ข้อเสนอแนะในการผลิตข้าวหอมมะลินิทรีย์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 100 เสนอว่า ควรมีการประกันราคา การพัฒนาและการสร้างช่องทางการตลาดทางเลือกให้กับเกษตรกร รองลงมาร้อยละ 85.5 ควรมีนโยบายสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์เพื่อการค้า หรือมีแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน ร้อยละ 69.7 ควรส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับมาตรฐานระบบการทำฟาร์มอินทรีย์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ร้อยละ 59.2 ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ที่มีคุณภาพ เพื่อแจกจ่ายและหรือจำหน่ายในราคาถูก และร้อยละ 48.7 ควรส่งเสริมให้ความรู้แก่

เกษตรกรให้สามารถจัดทำปุ๋ยอินทรีย์และวิธีการจัดการบำรุงดินต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองหรือการรวมกลุ่ม (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 ข้อเสนอแนะในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกร

n = 76

ข้อเสนอแนะในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ควรมีการประกันราคา การพัฒนาและการสร้างช่องทางการตลาดทางเลือกให้กับเกษตรกร	76	100.0
2. ควรมีนโยบายสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์เพื่อการค้า หรือมีแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน	65	85.5
3. ควรส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรให้สามารถจัดทำปุ๋ยอินทรีย์และวิธีการจัดการบำรุงดินต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองหรือการรวมกลุ่ม	37	48.7
4. ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ที่มีคุณภาพ เพื่อแจกจ่ายและหรือจำหน่ายในราคาถูก	45	59.2
5. ควรส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับมาตรฐานระบบการทำฟาร์มอินทรีย์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว	53	69.7

ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ